

Ewa Grin-Piszczek, *Kaput Wanda Wincetyna (1924–2004)* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, t. 2, pod red. Lucjana Faca, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2011 s. 34–38

Kaput Wanda Wincetyna. 5 IV 1924 r. Wygnanka Dolna (koło Czortkowa) – 2 X 2004 r. Kraków. Archiwistka, wieloletnia pracownica archiwów państwowych w Przemysłu i Krakowie, autorka prac z zakresu archiwistyki i archiwoznawstwa, edytor-ka źródeł historycznych, działaczka społeczna.

Córka Władysława i Stanisławy z domu Krzaczkowskiej. Za względu na fakt, że rodzina Kaputów zmieniała miejsce zamieszkania (ojciec był służbowo przenoszony osiem razy), Wanda uczęszczała do szkół w różnych miejscowościach – Siedmioklasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Chodaczku Wielkim (1930/31–1932/33), Siedmioklasowej Publicznej Szkoły im. św. Jadwigi w Tarnopolu (II półrocze klasy III w 1933 r.), Siedmioklasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Gwoźdźcu (1933/34–1936/37), Państwowego Gimnazjum Żeńskiego w Kołomyi (1937/38–1938/39). W latach 1939–1941 uczyła się w Średniej Szkole nr 4 w Kołomyi (system radziecki szkolny). Po zakończeniu wojny uczęszczała do Państwowego Liceum i Gimnazjum w Brzesku, natomiast egzamin dojrzałości zdała w I Państwowym Liceum Ogólnokształcącym w Gdańsku w 1947 r. W tym samym roku została studentką Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W r. 1952 ukończyła studia uzyskując stopień magistra filozofii w zakresie historii. Tematem jej pracy magisterskiej było „Osadnictwo ziemi sanockiej za Jagiełły i Warneńczyka”.

Jeszcze w trakcie studiów w 1950 r. została zatrudniona w Kierownictwie Badań nad Początkami Państwa Polskiego w charakterze praktykantki na Wawelu, a następnie młodszego asystenta. W 1952 r. brała udział w ekspedycji wykopaliskowej uczestnicząc w pracach archeologiczno-konserwatorskich w Wietrznie-Bóbrce i Sanoku-Trepczy prowadzonych pod kierownictwem dr. Andrzeja Żakiego.

W 1952 r. została skierowana do Muzeum w Przemyślu, gdzie pracowała w okresie od 20 IX do końca roku jako instruktor społeczno-oświatowy. 6 II 1953 r. rozpoczęła pracę w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Przemyślu na stanowisku asystenta. Ukończyła w tymże roku kurs dla młodszego personelu naukowego archiwów państwowych w Ośrodku Szkoleniowym Urzędu Rady Ministrów w Szczecinie, a także kurs konserwatora archiwalnego w Warszawie. W r. 1955 została archiwistą, a następnie – kustoszem oraz objęła stanowisko kierownika Oddziału II akt miejskich, prywatnych i wyznaniowych. W r. 1958 została zakwalifikowana na stanowisko adiunkta, natomiast w 1962 r. awansowano ją do stopnia adiunkta naukowo-badawczego.

Z dniem 1 I 1971 r. siedziba Wojewódzkiego Archiwum Państwowego została przeniesiona z Przemyśla do Rzeszowa. W Przemyślu utworzono Oddział Terenowy podlegający WAP w Rzeszowie. Reorganizacja Archiwum zbiegła się w czasie z przejściem na emeryturę dyrektora Kazimierza Arłamowskiego. Funkcję kierownika Oddziału Terenowego powierzono wówczas W. Kaput.

W czasie pracy w przemyskim archiwum W. Kaput, wraz z innymi pracownikami, zajmowała się opracowywaniem przede wszystkim akt instytucji wyznaniowych oraz akt miast. Były to akta: Archidiecezji rzymskokatolickiej we Lwowie, parafii greckokatolickich, parafii rzymskokatolickich i izraelickich gmin wyznaniowych, Kapituły Greckokatolickiego Biskupstwa w Przemyślu, akta parafii rzymsko- i greckokatolickich, akta izraelickich gmin wyznaniowych, Akta miasta Brzozowa, Akta miasta Krosna, Apostolska Administracja Łemkowszczyzny, Magistrat miasta Sanoka, Starostwo Powiatowe w Sanoku, Akta miasta Jarosławia, Akta miasta Przemyśla, Archiwum Greckokatolickie Biskupstwa w Przemyślu (1291–1946). Ponadto opracowywała również akta instytucji i szkół: Izby Przemysłowo-Handlowej w Rzeszowie, III Państwowego Gimnazjum w Przemyślu, Szkoły Handlowej w Przemyślu, Komendy Wojewódzkiej Powszechnej Organizacji „Służba Polsce” w Rzeszowie.

Zajmowała się również problemami kancelarii instytucji wyznaniowych okresu księgi wpisów w ramach Zespołu Badawczego pod kierownictwem doc. dr hab. Janiny Bieleckiej. Zamierzała także obronić na Uniwersytecie Jagiellońskim pracę doktorską dotyczącą dziejów kancelarii miejskiej Przemyśla w XV–XVIII wieku.

W ramach pracy zawodowej prowadziła działalność popularyzatorską, zajmując się wygłaszaniem referatów i pogadanek dotyczących bogatego zasobu przemyskiego archiwum. Opublikowała też wiele cennych opracowań, głównie z zakresu archiwistyki i archiwoznawstwa (zob.: twórczość).

W styczniu 1964 r. rozpoczęła pracę w Stacji Naukowej Polskiego Towarzystwa Historycznego, będącej jedną z nielicznych placówek naukowo-badawczych Zarządu Głównego PTH w kraju. Została w niej zatrudniona na stanowisku asystenta na jedną trzecią etatu.

Z dn. 1 V 1972 roku rozpoczęła pracę w Archiwum Państwowym w Krakowie, gdzie była zatrudniona do czasu przejścia na emeryturę w październiku 1984 r. (pracowała na stanowisku adiunkta naukowo-badawczego). W okresie październik-grudzień 1985 r. została zatrudniona na czas określony w celu zakończenia prac nad zespołem Centralny Zarząd Przemysłu Naftowego w Krakowie. W trakcie pracy w Archiwum Państwowym w Krakowie brała udział w pracach przy następujących zespołach archiwalnych: Główna Dyrekcja Zakładów Górniczych i Hutniczych w Warszawie, Generalna Dyrekcja Monopoli Monopol Solny, Głosowanie Ludowe, Główny Komitet Kościuszkowski, Społeczny Komitet Odbudowy Kraju i Stolicy – Komitet Wojewódzki oraz komitety powiatowe, Urząd Wojewódzki w Krakowie (lata 1945–1950), Centralny Zarząd Przemysłu Naftowego w Krakowie, Polski Monopol Solny, PCK Okręg Krakowski.

Swoją działalność naukową kontynuowała po przejściu na emeryturę w 1984 r. Przygotowywała pracę o dziejach zakonu dominikanek w Przemysłu, gromadząc materiały do tego tematu w postaci głównie kserokopii (w tym kserokopii dokumentów z zasobu Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu), a także wypisów. Poza tym, opublikowała biogramy archiwistów przemyskich – Mieczysława Błażowskiego (1853–1918), Tadeusza Tro-

skolańskiego (1866–1926), Jana Smółki (1882–1946), Kazimierza Arłamowskiego (1900–1981) oraz noty do *Słownika towarzystw polskich towarzystw naukowych*. Gromadziła materiały dotyczące historii swoich rodzinnych miejscowości (Gwoździec, Kołomyja), kontynuowała prace Kazimierza Arłamowskiego przy przygotowaniu do druku inwentarzy klucza rybotyckiego.

Była członkiem stowarzyszeń: Polskie Towarzystwo Historyczne (od 1952 r.), Stowarzyszenie Archiwistów Polskich (w latach 1968–1970 była przewodniczącą przemyskiego Oddziału, a w latach 1970–1972 – zastępcą przewodniczącego), Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyśle (w latach 1962–1964 weszła do Zarządu).

Była również członkiem organizacji społecznych: Ligi Kobiet Dzielnicy VI w Krakowie (1949–1952 – członek), Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju Blok 11/I (III 1951 – 1 IX 1952 – prelegent i sekretarz), komórki Związku Nauczycielstwa Polskiego działającej przy WAP w Przemyśle (od 1 IV 1953 r. członek, w latach 1963–1972 pełniła funkcję przewodniczącej), Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego Oddział w Przemyśle (od X 1952 r. była członkiem Komisji Rewizyjnej, a w latach 1962–1968 pełniła funkcję wiceprzewodniczącej), Stowarzyszenia Absolwentów Uniwersytetu Jagiellońskiego (w latach 1964–1972), Związku Nauczycielstwa Polskiego Rada Zakładowa przy WAP w Krakowie (członek od V 1972 r., od 1976 r. zastępca przewodniczącego Komisji Rewizyjnej), Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej Koło przy WAP w Krakowie (od V 1972 r., przewodnicząca), Komitetu Obwodowego nr 44 Społeczna Komisja

Pojednawcza (od IV 1976 r., jako sekretarz). W latach 1982–1986 była ławnikiem Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie.

W uznaniu zasług nadano jej następujące odznaczenia: „Zasłużony dla Województwa Rzeszowskiego” (1968), „Za zasługi dla archiwistyki” (1978), „Zasłużony działacz kultury” (1979), Złoty Krzyż Zasługi (1979), „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa” (1983). Natomiast Zarząd Główny PTH w stulecie powstania w 1986 r. przyznał Kaput dyplomu jubileuszowy w uznaniu za długoletnią pracę na rzecz Towarzystwa.

Została pochowana na Cmentarzu Rakowickim (kwatery IX, rząd 13, miejsce 16) obok grobów rodziców i doc. dr. Kazimierza Arłamowskiego.

Twórczość: *Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Rzeszowie z siedzibą w Przemyślu oraz jego archiwa powiatowe* [w:] *Archiwalny Biuletyn Informacyjny*, Warszawa 1956 [wspólnie z K. Arłamowskim, C. Pieluszczak, M. Mendys]; *Oddział przemyski 1928–1956* [PTH] [wspólnie z F. Persowskim] [w:] *Polskie Towarzystwo Historyczne 1886–1956: księga pamiątkowa z okazji Zjazdu Jubileuszowego PTH w Warszawie 19–21 X 1956*, Warszawa 1958, s. 218–225; *Wypisy i teksty źródłowe do historii regionalnej województwa rzeszowskiego dla klas VIII–IX*, Rzeszów 1958 (niektóre teksty); *Wypisy i teksty źródłowe do historii regionalnej województwa rzeszowskiego dla klasy X*, Rzeszów 1958 (niektóre teksty); *Materiały do dziejów Rzeszowszczyzny w archiwach, bibliotekach i muzeach państwowych spoza województwa rzeszowskiego*, Przemyśl 1960; *Rec. Naukowo Informacyjnej Biuletyn Archiwnego Uprawnienia USRR*, Kiiw, R. 14, 1960, z. 1–3, [wspólnie z K. Arłamowskim], „Archeion”, t. 35, 1961, s. 203–206; *Rec. Naukowo Informacyjnej Biuletyn Archiwnego Uprawnienia USRR*, Kiiw, R. 14, z. 4–6,

[wspólnie z K. Arłamowskim], „Archeion”, t. 36: 1961, s. 252-256; *Tysiąc lat Przemysła – Kalendarz 1961–1965*, Przemysł 1961 (niektóre artykuły); *Sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia Archiwistów Polskich Oddział w Przemysłu*; *Sprawozdanie z działalności Stacji Naukowej PTH w Przemysłu za rok 1966* [w:] *Sprawozdania z posiedzeń naukowych oraz działalności Towarzystwa Przyjaciół Nauk i innych towarzystw naukowych i kulturalnych miasta Przemysła w roku 1966*, Przemysł 1967, s. 93-96, 109-111; *Działalność Stacji Naukowej PTH w Przemysłu w r. 1967*; *Działalność Stowarzyszenia Archiwistów Polskich Oddział w Przemysłu w r. 1967* [w:] *Sprawozdania z posiedzeń naukowych oraz działalności Towarzystwa Przyjaciół Nauk i innych towarzystw naukowych i kulturalnych miasta Przemysła w roku 1967*, Przemysł 1968, s. 56-61; *Franciszek Młynek (23 IX 1904–18 VIII 1967)*, „Archeion”, t. 49: 1968, s. 229-230; *Informator o materiałach archiwalnych przechowywanych w archiwach państwowych województwa rzeszowskiego* [wspólnie z K. Arłamowskim], Rzeszów 1968; *Rec., Pięćceń dokumentalnych materiałów podleżaszczyczych prijomu w gosudarstwiennyje archiwa SSSR* wyp. 1-2, Moskwa 1965, 1966, „Archeion”, t. 50: 1968, s. 307-308; *Działalność Stacji Naukowej Polskiego Towarzystwa Historycznego Oddział w Przemysłu w r. 1968*; [w:] *Sprawozdania z posiedzeń naukowych oraz działalności Towarzystwa Przyjaciół Nauk i innych towarzystw naukowych i kulturalnych miasta Przemysła w roku 1968*, Przemysł 1969, s. 47-52; *Lustracja województwa ruskiego 1661–1665*, cz. 1 [wspólnie z K. Arłamowskim i E. Arłamowską], Wrocław 1970; *Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego w Przemysłu w r. 1969* [w:] *Sprawozdania z posiedzeń naukowych oraz działalności Towarzystwa Przyjaciół Nauk i innych towarzystw naukowych i kulturalnych miasta Przemysła w roku 1969*, Przemysł 170, s. 64-68; *Akta dotyczące działalności Polskiej Rady Narodowej w Przemysłu listopad 1918 – luty 1919*, „Przemyskie Zapiski Historyczne” [R.

1]; 1974, s. 99–159; *Księgi i akta biskupstwa grec. kat. w Przemyślu okresu księgi wpisów: metody opracowania* [w:] *Działalność kancelarii urzędów i instytucji okresu księgi wpisów: biuletyn nr 4*, Poznań 1974, s. 118–145; *Księgi i akta parafii z okresu księgi wpisów przechowywane w AP w Lublinie i Przemyślu: (komunikat)*, [w:] *Działalność kancelarii urzędów i instytucji okresu księgi wpisów: biuletyn nr 5*, Poznań 1976, k. 57–66; *Lustracja województwa ruskiego 1661–1665, cz. 2* [wspólnie z K. Arłamowskim i E. Arłamowską], Wrocław 1976; *Archiwum miasta Przemyśla w latach 1874–1950*, „Archeion”, t. 65: 1977, s. 135–153; *Źródła do dziejów przemysłu solnego w WAP w Krakowie (1918–1950)*, „Archeion”, t. 72: 1981, s. 143–160; *Gwardia Narodowa w Krakowie w 1848 r.*, „Teki Archiwalne”, t. 19: 1982, s. 79–124; *Kazimierz Arłamowski (20 IX 1900–9 VII 1982)*, „Archeion”, t. 79: 1985, s. 365–374; *Błażowski Mieczysław (1853–1918)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. I: 1918–1984, Warszawa–Łódź 1988, s. 40–41; *Młynek Franciszek (1904–1967)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. I: 1918–1984, Warszawa–Łódź 1988, s. 148; *Polackówna Helena Maria Franciszka (1881–1942)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. I: 1918–1984, Warszawa–Łódź 1988, s. 170–172; *Smółka Jan (1882–1946)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. 1: 1918–1984, Warszawa–Łódź 1988, s. 203; *Troskoleński Tadeusz (1866–1926)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. 1: 1918–1984, Warszawa–Łódź 1988, s. 214–216; *Arłamowski Kazimierz Karol (1900–1981)* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. II: 1906–2001, Warszawa 2002, s. 24–27; *Materiały źródłowe do dziejów Przemyśla i województwa przemyskiego w zasobie Archiwum Państwowego w Krakowie oraz bibliotekach i muzeach krakowskich*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny”, T. 20: 2007–2008, Przemyśl 2009, s. 149–152.

Źródła i opracowania

A. Baron, *Wanda Kaput*, „Krakowski Rocznik Archiwalny”, t. 13: 2007, s. 11–15; B. Bobusia, *Wanda Kaput (1924–2004)*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 18: 2004, s. 313–320; Z. Felczyński, *Kronika Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu 1909–1979* [w:] *Siedemdziesiąt lat Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu 1909–1979*, Przemyśl 1979, s. 203–204, 276; E. Grin-Piszczek, *Wanda Kaput*, Przemyśl 2010, 36 s.; Z. Koniczny, *Dzieje archiwum przemyskiego i jego zasobu*, Przemyśl 1989, s.101; Z. Kubrak, *Służba społeczna historyków. Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Przemyślu 1928–2003*, Przemyśl 2006, s. 61–62; J. Machnik, *Legenda Karpackiej Ekspedycji Archeologicznej* [w:] *Polonia Minor Medii Aevi. Studia ofiarowane Panu Profesorowi Andrzejowi Żakiemu w osiemdziesiątą rocznicę urodzin*. Praca zbiorowa pod redakcją Zenona Woźniaka i Jana Garncarskiego, Kraków–Krosno 2003, s. 65–80.

Fotografie [w:] Archiwum Państwowe w Przemyślu, *Materiały Wandy Kaput*, sygn. 513–514, 516–517, 520–521, 527, 556–560; J. Machnik, op. cit., s. 66, 67.